

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет географічний
Кафедра туризму та готельного господарства

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Рекреаційне природокористування»

I. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість годин/кредитів 150/5	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 242 Туризм Освітньо-професійна програма: Туризм Освітній рівень: Магістр	Вибіркова
		Рік навчання – 2
		Семестр – 3
		Лекції – 24 год.
ІНДЗ: немає	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 241 Готельно-ресторанна справа Освітньо-професійна програма: Готельно-ресторанна справа Освітній рівень: Магістр	Практичні – 24 год.
		Самостійна робота – 92 год.
		Консультації – 10 год.
Форма контролю: залік		
Мова навчання		Українська

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість годин/кредитів 150/5	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 242 Туризм Освітньо-професійна програма: Туризм Освітній рівень: Магістр	Вибіркова
		Рік навчання – 2
		Семестр – 3
		Лекції – 10 год.
ІНДЗ: немає		Практичні – 14 год.
		Самостійна робота – 108 год.
		Консультації – 18 год.
Форма контролю: залік		
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Викладач: Безсмертнюк Тарас Петрович, кандидат географічних наук, старший викладач

Контактна інформація викладача:

Номер мобільного зв'язку: 0667009523

Електронна адреса: bezsmertniuk.taras@eenu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Потапова, 9, корпус С СНУ імені Лесі Українки

Дні занять (посилання: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

Кафедра – туризму та готельного господарства

Факультет – географічний

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Головною метою та необхідною умовою прогресу сучасного суспільства, національним пріоритетом у довгостроковій перспективі є розвиток людини. Рекреаційне природокористування є невід'ємним елементом господарства держави, направлене на стимулювання та розвиток ключових галузей, виступає каталізатором соціально-економічного розвитку, прямо або побічно сприяє поліпшенню якості життя населення. На сучасному етапі розвитку суспільства рекреаційне природокористування виступає як одна з систем, яка направлена на відтворення психічного та фізичного здоров'я людини.

Рекреаційне природокористування, як економічна діяльність, спрямована на раціональне використання природних рекреаційних ресурсів для надання послуг з оздоровлення та відпочинку населення, виконує низку економічних, соціальних та екологічних функцій, що відіграють важливу роль у підвищенні якості життя населення та сприяють досягненню цілей сталого розвитку. Рекреаційне природокористування тісно пов'язане з рекреаційно-туристичною сферою, яка стала невід'ємною частиною економіки більшості країн світу. Попит на рекреаційні і туристичні послуги постійно збільшується завдяки глобалізації, соціально-економічним і технологічним факторам (розвитку транспортної інфраструктури, електронного зв'язку і телекомунікацій, зростанню мобільності населення), що актуалізує необхідність вивчення теоретичних аспектів рекреаційного природокористування та освоєння вмій і навичок з розробки комплексних заходів, спрямованих на збереження та відновлення природних рекреаційних ресурсів, їх раціональне та ефективне використання.

2. Пререквізити.

Навчальна дисципліна «Рекреаційне природокористування» базується на знаннях, уміннях та навичках, отриманих студентами на попередніх курсах. Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Рекреаційне природокористування» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріал таких навчальних курсів як «Основи туризмознавства», «Географія туризму», «Туристичні ресурси України», «Правове регулювання туристичної діяльності», «Туризмологія», «Курортологія».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета викладання навчальної дисципліни «Рекреаційне природокористування»:

- надання студентам знань про особливості використання природних рекреаційних ресурсів, місце рекреаційного природокористування в системі сучасних наук;
- формування системи знань про наукові підходи і принципи рекреаційного природокористування;
- формування вмій проведення оцінки ступеня збалансованості природно-господарських систем, ролі в цьому процесі рекреаційного природокористування;
- формування навичок обґрунтування напрямків невиснажливого рекреаційного природокористування.

Завдання навчальної дисципліни:

- вивчення теоретичних основ рекреаційного природокористування;

- дослідження засобів, методів і форм раціонального рекреаційного природокористування;
- розробка та обґрунтування заходів, спрямованих на оптимізацію рекреаційного природокористування;
- опанування методів оцінки природних рекреаційних ресурсів;
- детальний аналіз рекреаційного потенціалу, структури та особливостей використання природних рекреаційних ресурсів;
- визначення засад збалансованого природокористування та ролі рекреаційних ресурсів у невиснажливому використанні природно-ресурсного потенціалу, гармонізації взаємовідносин суспільства і природного середовища та розгляду міждисциплінарних підходів цієї взаємодії.

4. Результати навчання (компетентності).

Спеціальність 242 «Туризм»

Загальні компетентності:

ЗК 6. Уміння розробляти проекти та управляти ними;

ЗК 12. Уміння приймати обґрунтовані рішення та розв'язувати проблеми.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність визначати основні наукові поняття та категорії методології туризму та рекреації (туризмології) і застосовувати їх у професійній діяльності;

ФК 2. Здатність використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму та рекреації;

ФК 8. Здатність упроваджувати в практику міжнародний досвід рекреаційно-туристичної діяльності.

Результати навчання:

РН 1. Знання передових концепцій, методів науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації;

РН 2. Здатність розуміти і застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук, які формують туризмологію;

РН 8. Здатність розв'язувати науково-прикладні проблеми в сфері рекреації і туризму;

РН 13. Діяти у полікультурному середовищі.

Спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»

Загальні компетентності:

ЗК 1. Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, національного розвитку;

ЗК 8. Здатність до пошуку, опрацювання та узагальнення професійної і науково-технічної інформації.

Фахові компетентності:

ФК 4. Розуміння завдань національної політики та механізмів регулювання індустрії гостинності;

ФК 12. Здатність до підприємницької діяльності на міжнародному рівні.

Результати навчання:

РН 16. Діяти у полікультурному середовищі;

РН 22. Демонструвати здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися упродовж життя.

5. Структура навчальної дисципліни.

Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи рекреаційного природокористування						
Тема 1. Сутність природокористування. Сучасні	12	2	2	6	2	4

концепції природокористування						
Тема 2. Сутність та теоретичні аспекти рекреаційного природокористування	10	2	2	6	–	4
Тема 3. Природні рекреаційні ресурси	8	2	–	6	–	–
Тема 4. Рекреаційне лісокористування	8	2	–	6	–	–
Тема 5. Нормативно-правові засади рекреаційного природокористування	12	2	2	6	2	4
Разом за змістовим модулем 1	50	10	6	30	4	12
Модульна контрольна робота № 1						20
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти рекреаційного природокористування						
Тема 6. Оцінка рекреаційних ресурсів	10	2	2	6	–	4
Тема 7. Рекреаційне природокористування та охорона природи	8	2	–	6	–	–
Тема 8. Визначення рекреаційного навантаження та оцінка рекреаційної дигресії	8	–	2	6	–	4
Тема 9. Природно-заповідний фонд як об'єкт рекреаційного природокористування	10	2	–	6	2	–
Тема 10. Національні природні парки як рекреаційні території	8	–	2	6	–	4
Тема 11. Рекреаційне використання регіональних ландшафтних парків	6	–	2	4	–	4
Тема 12. Рекреаційний потенціал біосферних заповідників і резерватів	6	–	2	4	–	4
Тема 13. Екологічний туризм як форма поєднання природоохоронного та рекреаційного природокористування	10	2	2	4	2	–
Тема 14. Екологічний туризм як глобальна стратегія сталого розвитку суспільства	8	2	2	4	–	4
Разом за змістовим модулем 2	74	10	14	46	4	24
Модульна контрольна робота № 2						20
Змістовий модуль 3. Просторовий аналіз рекреаційного природокористування						
Тема 15. Природно-рекреаційний потенціал України	14	2	2	8	2	2
Тема 16. Рекреаційне районування України	12	2	2	8	–	2
Разом за змістовим модулем 3	26	4	4	16	2	4
Модульна контрольна робота № 3						20
Усього годин / Балів	150	24	24	92	10	100

Структура навчальної дисципліни для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи рекреаційного природокористування						
Тема 1. Сутність природокористування. Сучасні концепції природокористування	9	2	-	6	1	4
Тема 2. Сутність та теоретичні аспекти рекреаційного природокористування	9	2	-	6	1	4
Тема 3. Природні рекреаційні ресурси	8	-	-	7	1	-
Тема 4. Рекреаційне лісокористування	8	-	-	7	1	-
Тема 5. Нормативно-правові засади рекреаційного природокористування	10	-	2	7	1	4
Разом за змістовим модулем 1	44	4	2	33	5	12
Модульна контрольна робота № 1						20
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти рекреаційного природокористування						
Тема 6. Оцінка рекреаційних ресурсів	10	-	2	7	1	4
Тема 7. Рекреаційне природокористування та охорона природи	10	2	-	7	1	-
Тема 8. Визначення рекреаційного навантаження та оцінка рекреаційної дигресії	10	-	2	7	1	4
Тема 9. Природно-заповідний фонд як об'єкт рекреаційного природокористування	10	2	-	7	1	-
Тема 10. Національні природні парки як рекреаційні території	10	-	2	7	1	4
Тема 11. Рекреаційне використання регіональних ландшафтних парків	10	-	2	7	1	4
Тема 12. Рекреаційний потенціал біосферних заповідників і резерватів	10	-	2	7	1	4
Тема 13. Екологічний туризм як форма поєднання природоохоронного та рекреаційного природокористування	8	-	-	7	1	-
Тема 14. Екологічний туризм як глобальна стратегія сталого розвитку суспільства	8	-	-	7	1	4
Разом за змістовим модулем 2	86	4	10	63	9	24
Модульна контрольна робота № 2						20
Змістовий модуль 3. Просторовий аналіз рекреаційного природокористування						
Тема 15. Природно-рекреаційний потенціал України	10	2	-	6	2	2

Тема 16. Рекреаційне районування України	10	-	2	6	2	2
Разом за змістовим модулем 3	20	2	2	12	4	4
Модульна контрольна робота № 3						20
Усього годин / Балів	150	10	14	108	18	100

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Перелік питань та завдань для самостійної роботи

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи рекреаційного природокористування

1. Сукупність визначень природокористування за М. Ф. Реймерсом.
2. Об'єкт і предмет природокористування.
3. Зв'язок природокористування з іншими науковими категоріями.
4. Особливості природокористування в різних галузях господарства.
5. Поняття про збалансоване природокористування.
6. Рекреація як галузь сфери послуг.
7. Предмет рекреаційного природокористування.
8. Поняття про рекреаційні ресурси та рекреаційний потенціал.
9. Напрями удосконалення природно-ресурсної бази рекреації.
10. Оптимізація рекреаційного природокористування.
11. Ознаки права загального рекреаційного природокористування.
12. Ознаки права спеціального рекреаційного природокористування.
13. Правовий режим територій рекреаційного призначення.
14. Регламентація діяльності у сфері рекреаційного природокористування в нормативно-правових актах.
15. Особливості нормативно-правового забезпечення рекреаційного природокористування в Україні.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти рекреаційного природокористування

1. Типи оцінювання рекреаційних ресурсів.
2. Кількісні та якісні характеристики рекреаційних ресурсів.
3. Етапи оцінки рекреаційних ресурсів.
4. Основні підходи до оцінки рекреаційних ресурсів.
5. Кількісна та якісна оцінка природних рекреаційних ресурсів.
6. Нормування антропогенних рекреаційних навантажень.
7. Поняття припустимого, неприпустимого та критичного рекреаційного навантаження на природні комплекси.
8. Критерії оцінки рекреаційного навантаження на природні комплекси.
9. Рекреаційна стійкість природних систем.
10. Зв'язок між нормуванням рекреаційних навантажень та оптимізацією природокористування.
11. Функції та завдання національних природних парків.
12. Структура рекреаційно-туристичного потенціалу національних природних парків.
13. Мережа національних природних парків України.
14. Національні природні парки України інтенсивного рекреаційно-туристського використання.
15. Національні природні парки України екстенсивного рекреаційно-туристського використання.
16. Завдання та функції регіональних ландшафтних парків.
17. Види рекреаційно-туристичних занять в межах регіональних ландшафтних парків.
18. Мережа регіональних ландшафтних парків України.

19. Типізація регіональних ландшафтних парків України за ступенем рекреаційно-туристського використання.
  20. Функції та завдання біосферних заповідників.
  21. Види рекреаційно-туристичних занять в межах біосферних заповідників.
  22. Транскордонний біосферний резерват як форма поєднання природоохоронної та рекреаційної діяльності.
  23. Види рекреаційно-туристичних занять в межах транскордонних біосферних резерватів.
  24. Принципи сталого розвитку суспільства.
  25. Сутність сталого розвитку туризму.
  26. Роль екологічного туризму в сталому розвитку територій.
  27. Характеристика об'єктів екологічного туризму.
  28. Світові регіони та центри екологічного туризму.
- Змістовий модуль 3. Просторовий аналіз рекреаційного природокористування
1. Поняття природно-рекреаційного потенціалу території.
  2. Структура природно-рекреаційного потенціалу України.
  3. Оцінка природних рекреаційно-туристських ресурсів України.
  4. Кількісні та якісні характеристики природних рекреаційно-туристських ресурсів України.
  5. Сутність поняття «рекреаційне районування».
  6. Принципи рекреаційного районування.
  7. Рекреаційний район: підходи до визначення.
  8. Характерні риси рекреаційного району.
  9. Ознаки рекреаційного району.

IV. Політика оцінювання

При організації освітнього процесу у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: «Положення про організацію навчального процесу у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки» (посилання: <https://ed.eenu.edu.ua/upload/docs/780/8980928897ea7017df870105e47493f5.pdf>); «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки» (посилання: <https://ed.eenu.edu.ua/upload/docs/828/fb5916577608c0ba33a7abcab848b3ba.pdf>).

Організація навчального процесу здійснюється на основі кредитно-модульної системи відповідно до вимог Болонського процесу із застосуванням модульно-рейтингової системи оцінювання успішності студентів. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою. Він складається з рейтингу виконання форм роботи поточного контролю, для оцінювання якого призначається 40 балів, і рейтингу з виконання форм модульного контролю – 60 балів. Зараховуються бали, набрані при поточному опитуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних занять.

Поточний контроль здійснюється у формі усного опитування під час проведення практичних занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Оцінки у національній шкалі («відмінно» – 5, «добре» – 4, «задовільно» – 3, «незадовільно» – 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.

Рівень знань на практичних заняттях оцінюється: «відмінно» – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення завдань практичного заняття є правильними, демонструє знання

підручників, посібників, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій; «добре» – коли студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій; «задовільно» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність виконання завдань; «незадовільно» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача вищої освіти засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладення навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

При умові невиконання одного із зазначених умов кількість балів знижується на 1 бал. При умові невиконання і відсутності завдання оцінюється 0 балами. Студент зобов'язаний виконати всі завдання.

Модульний контроль проводиться на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), вміння вирішувати конкретні завдання, здатності осмислювати зміст даної частини дисципліни, уміння письмово подати певний матеріал.

Модулі проводяться викладачем у вигляді письмової роботи або тестування. Під час вибору критеріїв оцінки засвоєння студентом матеріалу дисципліни враховано виконання завдань і засвоєння матеріалу в частині лекційних і практичних занять, а також виконання передбаченої самостійної роботи.

Усі види контролю (усне опитування, письмове опитування, модульне опитування, тестове опитування) тісно пов'язані та організовуються так, щоб стимулювати ефективну самостійну роботу студентів і забезпечити об'єктивне оцінювання рівня їх знань.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове засвоєння матеріалу.

Політика викладача щодо студента

Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками та компетентностями з дисципліни «Рекреаційне природокористування».

При вивченні дисципліни «Рекреаційне природокористування» необхідно спиратися на конспект лекцій, рекомендовану основну та додаткову навчальну та наукову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем навчальної дисципліни.

Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: регулярно відвідувати заняття; планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; активно працювати на практичних заняттях (брати участь в обговоренні дискусійних питань); повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені практичні заняття.

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу з метою поточного та підсумкового оцінювання знань, не запізнюватися, мати

відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути толерантним, доброзичливим, вираженим у спілкуванні зі студентами та викладачами, уважним та дотримуватися дисципліни та часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

Політика щодо академічної доброчесності

Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної доброчесності. Дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків, дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття); надання достовірної інформації про результати власної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Списування під час модульних контрольних робіт та екзамену заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників СНУ імені Лесі Українки» (посилання: <https://ra.eunu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>).

Політика щодо дедлайнів та перекладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Пропущені заняття відпрацьовувати в визначений викладачем час. Перекладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – залік. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку та передбачає підсумкову оцінку у 100-бальній шкалі як сума оцінок за поточний та модульний контроль знань. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши певний вид робіт. Залік проводиться в усній формі по завершенню вивчення навчальної дисципліни. За результатами підсумкового контролю від загальної суми балів, набраної студентом протягом семестру, віднімаються результати модульних контрольних робіт і додаються бали, набрані на заліку.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Безсмертнюк Т. П., Мельничук М. М. Туристсько-рекреаційне використання природно-заповідного фонду Північно-Західної України : монографія. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2018. 168 с.
2. Бейдик О. О., Топалова О. І. Теоретико-практичні аспекти рекреаційно-туристського природокористування. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, серія «Географія»*. Київ, 2018. Вип. 1 (70). С. 15–21.
3. Білецька Г. А. Рекреаційне природокористування : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2013. 148 с.
4. Вишневецький В. І. Екологічний туризм : навчальний посібник. Київ : Інтерпрес ЛТД, 2015. 140 с.
5. Воробйова О. А., Дишловий І. М., Харічков С. К. Проблеми природокористування та сталого розвитку в рекреаційно-туристичній сфері : монографія. Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2009. 374 с.
6. Воробйова О. А. Збалансоване природокористування та господарювання в рекреаційно-туристичній сфері. Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2012. 248 с.
7. Дмитрук О. Ю., Дмитрук С. В. Екотуризм : навчальний посібник. Київ : Альтерпрес, 2009. 358 с.
8. Дронова О. Л., Запотоцький С. П. Сучасне природокористування : суспільно-географічний контекст : навчально-методичний посібник. Київ : Прінт-Сервіс, 2018. 214 с.
9. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 343 с.
10. Мироненко Н. С., Твердохлебов І. Т. Рекреационная география. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1981. 207 с.
11. Николаенко Д. В. Рекреационная география : учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений. Москва : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. 208 с.
12. Побирченко В. В., Воронин І. Н. Природоохоранно-рекреационное природопользование : принципы организации. *Культура народов Причерноморья*. 2001. № 16. С. 79–83.
13. Покогодна М. М. Рекреаційна географія : навч. посібник. Харків : ХНАМГ, 2012. 275 с.
14. Реймерс Н. Ф. Природопользование. Словарь-справочник. Москва : Мысль, 1990. 637 с.
15. Рекреаційна географія : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Д. Д. Гурова, М. О. Фролов, С. М. Журавльова, Т. С. Кукліна, О. М. Сердюк. Запоріжжя : ТОВ «ЛШПС» ЛТД, 2010. 92 с.
16. Сюткін С. І. Суспільно-географічні аспекти вивчення рекреаційного природокористування. *Наукові записки СумДПУ імені А. С. Макаренка. Географічні науки*. Суми, 2017. Вип. 8. С. 174–178.
17. Теоретичні та прикладні аспекти рекреаційного природокористування в Україні : монографія / К. Кілінська, В. Руденко, Н. Аніпко, Н. Андрусак, Н. Коновалова та ін. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2010. 250 с.
18. Теоретические основы рекреационной географии. Ред. В. С. Преображенский. Москва : Наука, 1975. 224 с.
19. Телюра Н. А. Теоретичні аспекти рекреаційного природокористування. *Культура народов Причерноморья*. 2009. № 154. С. 75–76.
20. Туниця Т. Ю. Збалансоване природокористування : національний і міжнародний контекст. Київ : Знання, 2006. 300 с.
21. Царик Л. П., Барна І. М., Вітенко І. М. Природокористування. Навчальний посібник. Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015. 398 с.
22. Чир Н. В. Рекреаційна географія : навч-метод. посіб. Мукачево : вид-во ФОП Дишкант С. Я., 2014. 68 с.

23. Яковенко И. М. Рекреационное природопользование : методология и методика исследований. Симферополь : «Таврия», 2003. 335 с.

Додаткова:

1. Аріон О. В., Уліганець С. І. Географія туризму : навч.-метод. посібник. Київ : Альтерпрес, 2013. 266 с.

2. Безсмертнюк Т. П., Мельнійчук М. М., Ахмедов Б. М. Еколого-географічні аспекти рекреаційного природокористування в межах природоохоронних територій. *Сучасна наука та освіта Волині* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (м. Володимир-Волинський, 22 листоп. 2018 р.). Луцьк : Волиньполіграф, 2018. С. 240–243.

3. Безсмертнюк Т. П., Мельнійчук М. М. Нормативно-правові основи рекреаційного природокористування в Україні. *Індустрія туризму і сфера гостинності в Україні : сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку* : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції з нагоди 10-ої річниці створення кафедри туризму та готельного господарства у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки (м. Луцьк, 27 вересня 2018 р.). Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2018. С. 7–10.

4. Безсмертнюк Т. П. Природно-заповідний фонд як об'єкт рекреаційного природокористування. *Молода наука Волині : пріоритети та перспективи досліджень* : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції студентів і аспірантів (м. Луцьк, 14–15 травня 2014 р.) : у 3 т. Т.1. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. С. 153–155.

5. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : навч. посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Альтерпрес, 2011. 462 с.

6. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України : методологія та методика аналізу, термінологія, районування : монографія. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2001. 395 с.

7. Ващенко Н. П. Рекреаційні комплекси світу. Опорний конспект. Київ : КНТЕУ, 2004. 202 с.

8. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 202 с.

9. Герасимчук З. В., Коленда Н. В., Черчик Л. М. Регіональна політика розвитку рекреаційного природокористування : механізми формування та реалізації : монографія. Луцьк : Надстир'я, 2007. 172 с.

10. Калуцький І. Ф., Ковальська Л. В. Рекреаційні комплекси світу : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.14010301 «Туризмознавство». Івано-Франківськ : ЛІК, 2014. 76 с.

11. Косолапов А. Б. Теория и практика экологического туризма : учеб. пособие. Москва : КНОРУС, 2005. 240 с.

12. Кузик С. П. Географія туризму : навч. посібник. Київ : Знання, 2011. 271 с.

13. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 369 с.

14. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. Львів : Ін-т регіональних досліджень НАН України, 1997. 259 с.

15. Мельнійчук М. М., Безсмертнюк Т. П. Використання регіональних ландшафтних парків України в рекреації та туризмі. *Географічна освіта і наука Черкащини : ретроспектива, сучасні проблеми і перспективи розвитку* (м. Умань, 8 жовтня 2015 р.). Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. С. 75–78.

16. Мельнійчук М. М., Безсмертнюк Т. П. Підходи до класифікації туристсько-рекреаційної діяльності в межах природно-заповідного фонду. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Географічні науки*. Луцьк, 2016. № 15 (340). С. 106–111.

17. Мельничук М. М., Безсмертнюк Т. П. Природно-заповідний фонд у структурі рекреаційного природокористування Волинської області. *Наукові записки СумДПУ імені А. С. Макаренка. Географічні науки*. Суми, 2015. Вип. 6. С. 57–65.

18. Мельничук М. М., Судима В. П., Безсмертнюк Т. П., Токарчук Д. В. Транскордонний біосферний резерват як форма поєднання природоохоронної та рекреаційної діяльності (на прикладі ТБР «Західне Полісся»). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : географія*. Тернопіль, 2017. № 1 (випуск 42). С. 170–177.

19. Методичні рекомендації щодо визначення максимального рекреаційного навантаження природних комплексів і об'єктів у межах природно-заповідного фонду України за зонально-регіональним розподілом / Державна служба заповідної справи Мінекоресурсів України, Науковий центр заповідної справи Мінекоресурсів України. Київ, 2003. 43 с.

20. Немець Л. М., Кулешова Г. О., Соколенко А. В. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник. Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 102 с.

21. Руденко В. П., Вацеба В. Я., Соловей Т. В. Природно-ресурсний потенціал природних регіонів України. Чернівці : Рута, 2001. 208 с.

22. Савранчук Л. А., Явкін В. Г. Рекреаційна географія : письмові консультації. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. 110 с.

23. Сергеева Т. К. Экологический туризм. Москва : Финансы и статистика, 2004. 360 с.

24. Скрипник Н. Я., Сердюк А. М. Рекреаційна географія : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 296 с.

25. Смаль І. В. Основи географії рекреації і туризму : навч. посібник. Ніжин : НДПУ, 2004. 264 с.

26. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу. Ніжин : Вид-во Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.

27. Сорокіна Г. О. Екологічний туризм : навч. посіб. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 206 с.

28. Сталій розвиток суспільства : навчальний посібник / А. Садовенко, Л. Масловська, В. Середа, Т. Тимочко. 2 вид. Київ, 2011. 392 с.

29. Стафійчук В. І. Рекреалогія. Навч. посіб. 2-е вид. Київ : Альтерпрес, 2008. 264 с.

30. Ткаченко Т. І. Сталій розвиток туризму : теорія, методологія, реалії бізнесу. Київ : Київ нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 537 с.

31. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.

32. Храбовченко В. В. Экологический туризм : учеб.-метод. пособие. Москва : Финансы и статистика, 2003. 128 с.

Інтернет-ресурси:

1. Водний кодекс України : Кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. Дата оновлення : 07.06.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

2. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Дата оновлення : 16.08.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

3. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Дата оновлення : 16.07.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

4. Лісовий кодекс України : Кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII. Дата оновлення : 03.07.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

5. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення : 13.08.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

6. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватись бюджетними установами природно-заповідного фонду : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 р. № 1913. Дата оновлення : 02.06.2003 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1913-2000-п#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

7. Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України : Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 22.06.2009 р. № 330 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0679-09#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

8. Про курорти : Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III. Дата оновлення : 07.06.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

9. Про надра : Кодекс України від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР. Дата оновлення : 07.06.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

10. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. Дата оновлення : 07.06.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

11. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-XII. Дата оновлення : 03.07.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text> (дата звернення: 18.08.2020).

12. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. Дата оновлення : 13.08.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text> (дата звернення: 18.08.2020).